

Romania

Romania^[a] er et land i det sørøstlige Mellom-Europa, som har vært regnet for å tilhøre både Øst-Europa, Sørøst-Europa og Balkan. Det gjennomskjæres av elven Donaus nedre løp og av fjellkjeden Karpatene. Det grenser til Svartehavet i øst, Bulgaria i sør, Serbia og Ungarn i vest, Ukraina i nord (og ved Donaus utløp) og Moldova i nordøst.

Det moderne Romania oppstod i 1859 som en union mellom fyrstedømmene Moldavia og Valakia (dvs. de to Donau-fyrstedømmene), de to regionene var derfor kjent da som De forente rumenske fyrstedømmer (rumensk: *Principatele Unite* eller offisielt *Principatele Unite ale Moldovei și Țării Românești*). Den tredje hoveddelen av Romania, Transilvania, ble avstått av Østerrike-Ungarn ved Trianon-traktaten etter første verdenskrig. De historiske regionene Bukovina (i nordøst), Banat (i sørvest) og Bessarabia (i øst) ble også forent med kongedømmet Romania etter første verdenskrig. Romanias hovedstad og største by er București. I 2004 ble Romania medlem i NATO, i 2007 gikk landet inn i Den europeiske union (EU) og i 2025 gikk det inn i Schengen-området med fulle rettigheter.

Naturgeografi

Utdypende artikkel: Romanias geografi

Romania er et land med mye fjell og har et variert klima. Landet har et temperert innlandsklima med store temperaturforskjeller mellom dag og natt, og mellom sommer og vinter. Dette kommer av at det nesten ikke er temperaturutjevrende effekt fra havet.

Demografi

Under folketellingen i 2011 hadde Romania et innbyggertall på 21 121 641.^[3]

Språk

Utdypende artikkel: Rumensk

Romania

România

Flagg

Riksvåpen

Innbyggernavn	Rumener, rumensk
Grunnlagt	24. januar 1859 (Julian)
Oppkalt etter	Romerriket
Hovedstad	București
Tidssone	UTC+2
Areal <div>– Totalt</div> – Vann	

Hovedspråket i Romania er rumensk, verdens femte største romanske språk. Ungarsk og romanes er de største minoritetsspråkene. Frem til kommunismens fall var også tysk et viktig minoritetsspråk, men de senere årene er flesteparten av de etniske tyskerne emigrert til Tyskland og Østerrike. De viktigste fremmedspråkene er engelsk, fransk, italiensk og tysk. Tradisjonelt sett har fransk vært det dominerende fremmedspråket i skolen, men dette er i ferd med å endre seg.

Landskode for mobilnett	226
--------------------------------	-----

[Romania på Commons](#)

Religion

Utdypende artikkel: [Religion i Romania](#)

Det er ingen statsreligion i Romania. Per 2011 var flesteparten av rumenerne ortodokse (86,5 %), mens 4,6 % var romersk-katolske og 3,2 % tilhørte den reformerte kirken.^[4] 0,2 % var ateister eller «uten religion».^[4]

I 2015 hadde Romania 18 offisielt registrerte religioner og 36 religiøse foreninger, som til sammen hadde 27 384 kirker, bedehus osv., hvorav 16 400 tilhørte den ortodokse kirken.^[5] 99,8 % av rumenerne hadde religiøs tilknytning.^[5]

Ifølge en meningsmåling fra 2015 er 84 % av rumenerne religiøse, men hele 96,5 % av alle rumenerne tror på gud.^[6] 84,4 % tror på helgener, 60 % tror at det finnes et himmelrike, 58 % tror at det finnes et helvete og 54 % på et etterliv.^[6]

Historie

Utdypende artikkel: [Romanias historie](#)

Tidlig historie

Det området som i dag utgjør Romania, har vært befolket fra forhistorisk tid. Et av fossilene som er funnet er et kjeveben fra en voksen mann, og regnes for å være mellom 34 000 og 36 000 år gammelt, noe som gjør dette til det eldste fossil av moderne mennesker som er funnet i Europa.^[7] I 513 f. Kr. ble de dakiske stammene sør for Donau bekjempet av den persiske erobreren Dareios den store som et ledd i det store felttoget mot skyterne. Mer enn et halvt millennium senere ble Dakia erobret av romerne under Trajan i perioden 101-106, noe som gjorde at dagens Romania ble en romersk provins. Gotiske og karpiske invasjonene gjorde imidlertid at romerne måtte trekke seg tilbake til sydsiden av Donau i perioden fra 238 til 269.

Goterne fortsatte ekspansjonen, og i 271 eller 275 forlot romerne Dakia. Goterne bodde i området frem til det fjerde århundre, da hunerne også invaderte Dakia. Folkevandringstiden førte til ytterligere innvandring, og gepiderne og avarene slo seg ned i Transilvania, der de beholdt makten frem til 700-tallet. Dakia ble så innlemmet i Bulgaria. Det var i denne perioden bulgarene ble kristnet, og de gikk etter hvert over til kirkeslavisk som liturgisk språk. Dette fikk også konsekvenser for rumenerne, som benyttet slavisk som kirkespråk frem til sekstenhundretallet, da de gikk over til rumensk. De fortsatte også å skrive rumensk språk med kyrilliske bokstaver til midten av 1800-tallet.

Etter middelalderriket Bulgarias fall ble Romania politisk fragmentert. Transilvania ble en del av kongeriket Ungarn, som tidvis også behersket andre deler av det nåværende Romania. Trusselen fra Det osmanske rike på trettenhundretallet gjorde at fyrstedømmene Moldavia og Valakia oppsto som mer sentraliserte politiske enheter.^[8] Fra midten av femtenhundretallet var mesteparten av Balkan under tyrkernes herredømme. Moldavia, Valakia og Transilvania kom under osmansk suverenitet, men beholdt indre selvstyre.^[trenger referanse] Transilvania ble tidlig erobret av ungarske herskere. Ungarske og rumenske historikere har lenge debattert Transilvanias eldre historie blant annet for legitimere herredømme over området. Rumenerne har hevdet at det er rumensk kontinuitet etter at

Romerriket ga opp områdene nord for Donau i år 271 slik at den etnisk rumenske befolkningen kan betraktes som urbefolkning i Transilvania sammenlignet med etniske ungarene (madjarer). Fra ungarsk side blir denne fremstillingen bestridt og legger til grunn at det rumenske språket ble utviklet sør for Donau og at rumenere kom til Transilvania etter madjarene.^[8]

Habsburgernes seier over tyrkerne i 1699 gjorde at Transilvania ble tilbakeført til Ungarn som en del av Habsburgmonarkiet. I 1718 ble også den vestlige delen av Valakia erobret, men ble senere gitt tilbake igjen. I 1775 ble det vestlige Moldavia (Bukovina) innlemmet i Østerrike, samtidig som Russland tok over den østre halvdel (Bessarabia).

Nasjonal oppvåkning og et uavhengig Romania

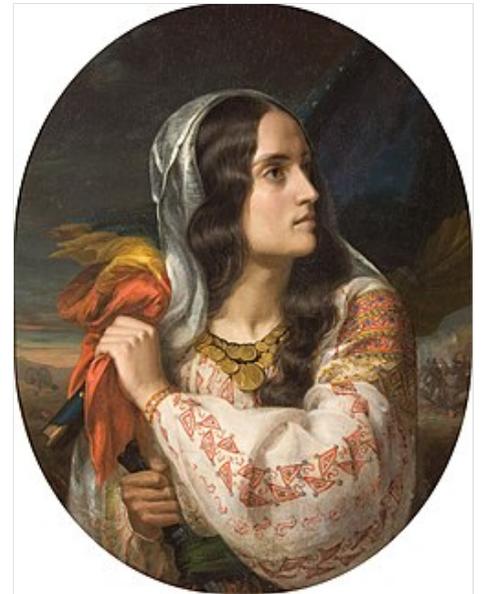
I revolusjonsåret 1848 kom det også til opprør mot den bestående orden i Romania, etter at den rumenske nasjonalfølelsen var blitt vekket av et mislykket opprør ledet av Tudor Vladimirescu 27 år tidligere. Revolusjonen var mislykket, men ideen om uavhengighet ble ikke lagt død. I 1859 valgte både Valakia og Moldavia Alexandru Ioan Cuza til fyrste, og Donau-fyrstedømmene ble dermed forent i en personalunion.

I februar 1856 ble livegenskapet opphevet i Valakia, etter at det ble opphevet i Moldavia i desember året før.^[9]

Den tyske prinsen Karl av Hohenzollern-Sigmaringen ble i 1866 utpekt til fyrste i det forente fyrstedømmet Romania. I 1877 erklærte Romania full uavhengighet fra Det osmanske riket, og ved Traktaten i Berlin ble dette internasjonalt anerkjent. Bessarabia tilfalt imidlertid Russland, og Transilvania var fortsatt en del av Østerrike-Ungarn. I 1881 ble Karl utropt til konge av Romania under navnet Carol I.

Den nye nasjonen orienterte seg nå mot Vest-Europa, og spesielt mot Frankrike for inspirasjon. Calea Victoria i hovedstaden stod ikke tilbake for Champs Elysées, og București fikk gatebelysning før Wien. Den første elektriske gatebelysningen fikk București i 1882, lenge før mange vesteuropeiske byer.^[10] Under første verdenskrig gikk Romania inn på Ententens side i 1916 etter løfter om å få Transilvania, men krigslykken gikk dårlig, og landet ble etter hvert okkupert av Sentralmaktene. Romania ble tvunget til å slutte separاتفred i 1918, men Sentralmaktene sammenbrudd senere på året gjorde at rumenerne kunne gå inn i krigen igjen. Seieren førte til at Transilvania, Bessarabia og Bukovina ble innlemmet i Romania.

Den 1. desember 1918, erklærte nasjonalforsamlingen for rumenerne (avholdt i Alba Iulia) i Transilvania union med kongedømmet Romania. Ungarske styrker trakk seg ut av Transilvania etter våpenhvilen og rumenske styrker tok kontroll. Ungarske styrker gikk i juli 1919 inn i Transilvania i et forsøk på å gjenerobre tapte områder. Den rumenske motoffensiven gikk langt inn i Ungarn vest for Transilvania og rumenske styrker besatte Budapest og store deler av Ungarn til slutten av 1919. Romanias nasjonalforsamling ratifiserte 29. desember 1919 sammenslåingen av Transilvania med Romania. Overføring av Transilvania til Romania ble bekreftet ved Trianon-traktaten med stormaktene tilslutning.^[11]

På andre halvdel av attenhundretallet så Romania en nasjonal oppvåkning. Nasjonalromantiske kunstnere støttet kampen for uavhengighet. Bildet viser maleriet *România revoluționară* av C.D. Rosenthal

Kongeriket Romania, 1939.

Situasjonen etter første verdenskrig

Bessarabia og Transnistria med Odessa lå innenfor Det jødiske bosetningsområdet i Tsar-Russland.^[12] Fra 1650 til 1900 hadde mange jøder innvandret fra Polen og tsarens Russland til rumenske områder på grunn av krig og antisemittisme. Da Bessarabia ble overtatt av tsaren i 1812 utvandret mange jøder til Moldavia der de var tryggere mot overgrep.^[13]

Kongeriket Romania i 1941 (med Transnistria Governorate i øst).

Romania overtok Bukovina fra Østerrike-Ungarn ved Saint-Germain-traktaten i 1919.^{[14][15]} Bessarabia ble overført til Romania i 1918 med anerkjennelse fra stormaktene unntatt Sovjetunionen, som ikke aksepterte grensdringen og som opprettet en moldovsk sosialistrepublikk øst for Dnestr.^{[16][17]} Romania ønsket ikke å gi statsborgerskap til minoritetene i de nyervervede områdene Transilvania, Bessarabia og Bukovina. Etter press fra vestlige land fikk jøder i disse områdene statsborgerskap etter §8 i grunnloven av 1923.^[13]

Romanias grenser etter første verdenskrig, *România Mare* («Store Romania»), omfattet nesten alle etniske rumenere samt store slaviske, tyske, ungarske, jødiske og bulgarske minoriteter. I 1921 etablerte Romania en allianse, den lille ententen, sammen med Tsjekkoslovakia og Jugoslavia, støttet av Frankrike, for å motvirke ungarsk revisjonisme. Alliansen gikk i oppløsning etter Münchenavtalen i 1938.^{[18][19][20][21]:8}

Romania var av strategisk betydning for Tyskland på grunn av landets oljekilder, og på grunn av landets store hær (den tredje største blant aksemaktene).^[22] I Romania ble den høyreekstre og antisemittiske Jerngarden etablert i 1927. Jerngarden lå ideologisk nært opp til nazistene i Tyskland og gjorde det godt ved valgene i 1930-årene.^[23]

Andre verdenskrig

Se også: Holocaust i Romania

Mellomkrigstidens Romania er kjent som *România Mare* (Stor-Romania), siden alle etniske rumenere nå var samlet i ett rike. Samtidig hadde landet store minoriteter, da 28 % av befolkningen besto av tyskere, ungare, jøder, ukrainere og andre nasjonaliteter. Frem til 1938 var Romania et liberalt, konstitusjonelt monarki, men landet ble så et diktatur. Kong Carol II ble diktator, men konsekvensene av Molotov–Ribbentrop-pakten gjorde at han måtte abdisere til fordel for sønnen Mikael. General Ion Antonescu grep imidlertid makten og innførte et autoritært, tyskvennlig styre med støtte fra fascistene i Jerngarden. Under tysk press ble den nordlige delen av Transilvania, med en stor ungarsk minoritet, avstått til Ungarn i 1940.

Hitlers regime og Münchenavtalen i 1938 påvirket situasjonen på Balkan, og Ungarn benyttet situasjonen til å fremme krav om retur av Transilvania.^[20] Ungarn allierte seg med Tyskland, og med tysk hjelp fikk landet i 1938–1941 tilbake områder avstått 20 år tidligere, blant annet det nordlige Transilvania (rumensk: *Transilvania de Nord*; ungarsk: *Észak-Erdély*; tysk: *Nordsiebenbürgen*). Romania beholdt kontroll over det sørlige Transilvania, der det bodde 40 937 jøder (tall for 1941). Med støtte i avtalen mellom Sovjetunionen og Tyskland i Molotov–Ribbentrop-pakten ble Romaniyas regjering i 1940 tvunget til å gå med på at Bessarabia og det nordlige Bukovina ble tilsluttet Sovjetunionen. Da den rumenske hæren trakk seg ut av Bessarabia og Bukovina i 1940 massakrerte de flere hundre jøder i Dorohoi og andre steder.^[23]

Horia Sima (til høyre) var Jerngardens leder og visestatsminister i Antonescus (til venstre) regjering etablert i september 1940. Sima rømte til Tyskland etter det mislykkede opprøret i januar 1941.

Ved Craiova-traktaten av 7. september 1940 avsto Romania det sørlige Dobruksja til Bulgaria. Avtalen ble til etter press fra Tyskland og innebar et befolkningsbytte der 67 000 etniske bulgarere måtte forlate Romania og 80 000 rumenere i det sørlige Dobruksja måtte flytte nordover over delelinjen. Denne grenseendringen ble stadfestet etter andre verdenskrig (ved Paristraktatene (1947)).^{[24][25]}

Tap av Bessarabia og Transilvania, samt Dobruksja, medvirket til at Carol II av Romania ble presset til å abdisere til fordel for sin sønn Mikael.^[22] Regimet kollapset og Ion Antonescu kom til makten. Antonescu oppnådde diktatorisk makt som landets *conducător* («fører») mens den unge Mikael ikke hadde noen reell makt. Antonescu dannet en fascistregjering med offiserer og folk fra Jerngarden. Antonescu tillot fra oktober tyske soldater i landet. I slutten av januar 1941 gjorde Jerngarden opprør mot Antonescu og med tysk hjelp slo han på blodig måte ned opprøret.^{[23][26]} Tyske SD hadde støttet Jerngarden i forsøket på å avsette Antonescu, mens andre deler av det tyske apparatet støttet Antonescu. Tyske stridsvogner rullet gjennom București for å demonstrere tysk støtte til Antonescu. Horia Sima og andre ledere i Jerngarden ble smuglet til Tyskland av SD. Etter det mislykkede opprøret ble Antonescu en enda mer lojal alliert av Hitler.^[27]

Romalias allianse med Tyskland fra 1940 var motivert av Sovjetunionens trussel mot landets grenser og utsikter til å gjenvinne Bessarabia.^[20] Romania var Tysklands viktigste allierte etter Italia, og med tanke på angrepet på Sovjetunionen trolig den viktigste.^[28] Tyskland og Romania signerte 10. juni 1941 en traktat om Romalias medvirkning i krigen mot Sovjetunionen, og ble da lovet å få tilbake områdene som hadde vært under sovjetisk kontroll i ett år. I tillegg skulle Romania få området mellom Dnestr og Søndre Buh (kalt Transnistria), inkludert Odessa. Den tredje og fjerde rumenske arme angrep sammen med den ellefte tyske armé Sovjetunionen fra rumensk territorium 22. juni 1941. Den fjerde armeen gikk mot Bessarabia og den tredje mot Nord-Bukovina, og områdene kom under rumensk kontroll i slutten av juli 1941.^[29] Romania bidro med 585 000 soldater ved angrepet på Sovjetunionen.^[28]

Etter sovjetisk okkupasjon av Bessarabia og Nord-Bukovina i 1940 fryktet Hitler at sovjetiske styrker kunne rykke vestover og besette oljefeltene i Romania. Utenriksminister Joachim von Ribbentrop fikk i oppdrag å forsone Ungarn og Romania for å hindre at Ungarns territoriale krav i Transilvania ville føre til oppløsning av Romania som stat. Ribbentrop trakk opp en delelinje som de måtte godta (to tredjedeler av Transilvania ble overført til Ungarn). Tyskland tilbød også å garantere Romalias nye grenser. Tyskland hadde tolv divisjoner klare til å intervensere om nødvendig. Avtalen innebar at Tyskland og Italia garanterte for Romalias grenser. Ribbentrop overtalte Romalias konge til å akseptere den sovjetiske okkupasjonen av Bessarabia, noe som bragte Romania tettere inn i allianse med Tyskland.^{[30][31][32]:451}

I januar 1941 kom det frem at SD hadde støttet Jerngarden i et forsøk på å avsette Ion Antonescu. Ribbentrop, Tysklands utenriksminister, betraktet Antonescu som sin protegé, og han sto i gjeld til Tyskland etter maktovertakelsen i september 1940. Tyske stridsvogner rullet gjennom București for å demonstrere tysk støtte til Antonescu. Horia Sima og andre ledere i Jerngarden ble smuglet til Tyskland av SD. Hitler støttet Ribbentrops kritikk av Himmlers, Heydrichs og SS' innblanding i Romania. Etter det mislykkede opprøret ble Antonescu en enda mer lojal alliert av Hitler.^[27]

Angrepet på Sovjetunionen

Se også: Østfronten (andre verdenskrig) og Transnistria-guvernemetet

Romania deltok i Tysklands angrep på Sovjetunionen i juni 1941. Rumenske og tyske styrker inntok Bukovina, Bessarabia og Transnistria inkludert Odessa.^[33] Transnistria var området øst for elven Dnestr til elven Søndre Buh. Befolkningen i Transnistria var hovedsakelig etnisk ukrainsk, og i tillegg fantes det jøder, russere og rumenere.^[34]

Rumenske og tyske myndigheter ble 30. august 1941 enige om en administrativ ordning for Transnistria, underlagt, men adskilt fra Romania. Professor Gheorghe Alexianu ble innsatt som rumensk guvernør for området, som ikke ble formelt annektert. Transnistria ble ikke oppfattet som en del av Romania, og det var uklart hva formålet med okkupasjonen var. Transnistria hadde både en militær og sivil administrasjon.^[35]

Stadig flere rumenske soldater ble sendt til østfronten, mens reservister og gendarmerie (*jandarmeria*) ble stasjonert i Transnistria. Den rumenske vaktstyrken i Transnistria var ikke spesielt kvalifisert som soldater eller politifolk. På grunn av den pågående krigen i øst var vaktstyrken i stor grad overlatt til seg selv uten noen klare retningslinjer for behandlingen av de deporterte jødene. Transnistria ble et ingenmannsland der de rumenske tjenestemennene i stor grad kunne gjøre det de ville.^[35] En betydelig del av de innfødte jødene i Transnistria ble massakrert av den rumenske og tyske okkupasjonsmakten eller døde av sult og sykdom. En av de største enkeltmassakrene var i Odessa 22. til 24. oktober 1941, da flere titusen ble drept på få dager.^[36]

Slutten på krigen

Se også: *Slaget om Romania (1944)*

De sovjetiske styrkene brøt gjennom tyske stillinger i Bessarabia under Iași-Chișinău-operasjonen, som begynte 20. august. De tyske og rumenske styrkene i Bessarabia ble omringet og nedkjempet, og omkring 100 000 tyske soldater ble drept og 150 000 tatt til fange.^{[37][38][39]} Kong Mikael fikk Antonescu arrestert, utnevnte en provisorisk regjering og gikk over til de allierte 23. august 1944. Sovjetiske styrker rykket deretter frem gjennom Romania og inntok București 31. august. Romania trakk seg fra avtalen fra 1940 om overføring av det nordlige Transilvania til Ungarn. Romania var etter dette i krig med både Tyskland og Ungarn. Omveltningene i Romania førte til at Horthy i august 1944 innsatte en ny regjering, som arbeidet med å inngå separatfred med de allierte, og han var mer bestemt på å stanse deportasjon av landets jøder.^{[40][41][42][43][44]}

Under andre verdenskrig var Romania alliert med Tyskland, men i 1944 gjorde Mikael med støtte fra antifascistiske kretser statskupp og førte Romania over på de alliertes side. Den nærmest allierte makten, Sovjetunionen, rykket frem gjennom Romania under sluttoppgjøret mot Tyskland og beholdt okkupasjonsstyrker i landet også etter fredsslutningen (til 1958). Andre verdenskrig førte til territoriale tap for Romania, som måtte avstå Bukovina og Bessarabia til Sovjetunionen (det senere uavhengige landet Moldova) og det Sør-Dobruksja til Bulgaria. Men Ungarn måtte i 1944 gi tilbake det nordlige Transilvania til Romania.

Ion Antonescu ble etter krigen dømt for å ha trukket Romania inn i krigen mot Sovjetunionen, for høyforræderi og for forbrytelser mot menneskeheten. Anstrengelser for å rehabilitere Antonescu begynte før kommunistregimet brøt sammen i 1989. Forskere betrakter ham som en krigsforbryter med ansvar for folkemord. En god del rumenere anser ham som en helt og modig patriot som vernet om landets suverenitet, og som reddet en stor del av landets jødiske innbyggere.^{[22][21]} Antonescu kastet de mest ytterliggående fascistene og antisemittene, Jerngarden, ut av regjeringen tidlig i 1941. Det er uvisst hva som ville ha skjedd med jødene i det rumenske kjerneområdene dersom Jerngarden fortsatt hadde innflytelse.^[45]

I 2003 nedsatte president Ion Iliescu en bredt sammensatt internasjonal kommisjon som skulle klarlegge behandlingen av landets jødiske borgere under krigen. Kommisjon ble ledet av Elie Wiesel (Wiesel-kommisjonen, rumensk: *Raportul final al Comisiei Internaționale pentru Studiarea Holocaustului în România*). Kommisjonen konkluderte med at Romania hadde gjennomført et folkemord («carried out genocide against the Jews»)^{[21]:6-7}

Etterkrigstiden

Til tross for at Romania hadde skiftet front i august 1944 til de allierte, ble ikke landet likestilt med de andre allierte landene da krigen tok slutt, men ble behandlet som et okkupert land.^[46]

Mikael av Romania sammen med Antonescu ved Prut (grensen mellom Romania og Bessarabia) 16. august 1941. Mikael (knappt 23 år gammel) avsatte egenhendig Antonescu 23. august 1944 og gikk over til de allierte. Antonescu ble henrettet i 1946. Mikael døde i 2017.

Sovjetisk press førte til at Romania ble omdannet til en kommunistisk folkerepublikk, og kong Mikael ble sendt i eksil i desember 1947.

En ny grunnlov ble innført (mars 1948), alle banker, skipsverft, forsikrings-, gruve-, industri- og transportselskaper nasjonalisert (11. juni 1948, kirkene ble satt under statens kontroll (august 1948), det hemmelige politiet Securitate ble etablert (august 1948) og et autoritært og sentralisert utdanningssystem ble innført (oktober 1948).^{[47][48][49][50]}

Sovjetiske tropper oppholdt seg i landet til 1958.^[51] Romanias sterke mann i perioden 1948 til 1965 var Gheorghe Gheorghiu-Dej, førstesekretær av Arbeiderpartiet. I desember 1955 ble Romania, sammen med Bulgaria og Ungarn, medlem av FN.^{[52][53]} I 1965 tok Nicolae Ceaușescu over ledelsen av landet, og begynte å føre en mer uavhengig utenrikspolitikk. Innenrikspolitisk var imidlertid regimet svært brutalt, og sikkerhetspolitiet Securitate arresterte reelle og innbilte fiender av regimet.^[54] Ceaușescu dannet en personkult rundt seg selv, og et besøk i Nord-Korea gjorde at han ble svært inspirert av Juche-ideologien. Dette førte til en serie med feilslåtte reformer, og åttitallet ble en eneste lang økonomisk nedgangstid. Kjøtt, sukker, mel, smør og egg var blant fødevarer som ble rasjonert. Folk ble ofte pålagt obligatorisk arbeid for det offentlige på søndager og i ferier (det som ble kalt hovtjeneste i livegenskapens tid og corvée i det før-revolusjonære Frankrike).^[55] Forbruket av bensin ble satt ned til et minimum, og i 1986 iverksatte man et program for hesteavl for å sette inn hester som erstatning for motorkjøretøyer.^[56] Myndighetenes kontroll over privatlivet ble intensivert: ifølge dekret 98/1983 kunne man bare besitte en skrivemaskin hvis man hadde tillatelse av politiet, som bestemte om man hadde behov for den eller ikke; i tillegg måtte man ta med skrivemaskinen til politiet en gang i året for å registrere maskinens bokstaver og tegn.^{[57][58]} Ifølge dekret 408/1985 måtte alle rumenerne melde fra til myndighetene innen 24 timer hvis de hadde hatt kontakt med utlendinger.^[59]

I 1948 ble abort gjort ulovlig, for så å bli gjort lovlig igjen i 1957.^[60] For å tvinge opp fødselstallene ble, i prinsippet, abort for kvinner under 45 forbudt igjen i 1966, om de hadde mindre enn fire barn.^{[61][60]} I 1972 ble denne aldersgrensen senket til 40 år. I 1984 ble alderen hevet til 42, og i 1985 til 45, eller hvis man allerede hadde 5 barn.^[60] For å hindre illegale aborter ble det innført tvungen månedlig underlivsundersøkelse av alle gravide kvinner.^[62] Frem mot år 2000 gikk en fjerdedel av budsjettet i Constanța østlige bydeler til å sørge for forlatte, underernærte og syke barn.^[63]

De rundt 3 millioner etnisk ungarene i Transilvania ble undertrykket under Ceaușescu. I 1990 var det sammenstøt mellom etnisk ungarene og etniske rumenere i byen Tirgu Mures der flere ble drept.^[64]

Sammen med kommunismens fall i resten av Øst-Europa ble også Ceaușescu-regimet styrtet, etter en revolusjon som oppstod i Timișoara. I en skinnrettssak ble Ceaușescu og hans kone funnet skyldig i en lang rekke forbrytelser, og straks henrettet.^[65] Kommunistpartiet ble erklært ulovlig 18. januar 1990.^[66] I østblokken var Romania minst under innflytelse av Sovjetunionen og landet hadde stort sett ikke sovjetiske styrker stasjonert.^[67]

Etter Ceaușescu

Den nasjonale redningsfronten overtok makten i en overgangsperiode, samtidig som restriksjonene på andre partier ble hevet. I mai 1990 fant generalvalg sted, og den tidligere kommunisten Ion Iliescu ble valgt til president. I desember 1991 fikk Romania ny grunnlov, og i 1995 ble Emil Constantinescu valgt til president. Romania etter kommunismens fall har vært preget av stadig skiftende maktforhold, der også eks-kommunistene har hatt en viss innflytelse. I 2004 ble Traian Băsescu valgt til president, etter at Iliescu igjen hadde fått sjansen en periode. Klaus Iohannis tiltrådte som president 21. desember 2014.^[68]

I mai 2025 vant den liberale Nicușor Dan overraskende presidentvalget. Høyrepopulisten George Simion vant første valgomgang.^[69] Valget gjennomført i 2024 ble annullert etter mistanke om russisk innblanding.^[70]

Politikk og administrasjon

Utdypende artikkel: [Romanias politiske system](#)

Romania er en demokratisk republikk. Den lovgivende forsamlingen består av to kamre.^[71] Senatet (*Senatul*) har 136 medlemmer og Deputertkammeret (*Camera Deputaților*) har 330 medlemmer. Representantene blir valgt hvert fjerde år.

Presidenten, som innehar den utøvende makt, blir også valgt ved direkte valg som avholdes hvert femte år, og kan gjenvelges én gang. Presidenten utpeker en statsminister, som leder regjeringen og utpeker regjeringens medlemmer. Regjeringen skal godkjennes av den lovgivende forsamlingen.

Fra 1. januar 2007 ble landet tatt opp som EUs medlemsland nummer 26 etter først å ha fått avslag på EU-medlemskap. To og et halvt år etter den store utvidelsen i 2004 hvor EU ble utvidet med ti nye land, var landet kvalifisert til medlemskap.

The Economist rangerte Romania i 2018 på 66. plass av 167 på demokratibarometret.^[72]

Administrativ inndeling

Utdypende artikkel: [Romanias administrative inndeling](#)

Romania kan deles inn i fire historiske regioner. Disse er Transilvania, Valakia, Moldova (ikke å forveksle med republikken Moldova) og Dobruksja.

Romania har 41 fylker (rumensk *județe*). Disse styres av et fylkesråd (*consiliu județean*), samt en utpekt, upolitisk leder for administrasjonen.

Landet er inndelt i 2686 kommuner (*comună*), og 265 byer. Kommunene og byene har lokalt selvstyre, og ledes av en borgermester (*primar*). De største byene har status som *municipiu*, og har større lokalt selvstyre.

Fylker

Utdypende artikkel: [Romanias fylker](#)

▪ Alba	▪ Buzău	▪ Giurgiu	▪ Mureș	▪ Timiș
▪ Arad	▪ Caraș-Severin	▪ Gorj	▪ Neamț	▪ Tulcea
▪ Argeș	▪ Călărași	▪ Harghita	▪ Olt	▪ Vaslui
▪ Bacău	▪ Cluj	▪ Hunedoara	▪ Prahova	▪ Vâlcea
▪ Bihor	▪ Constanța	▪ Ialomița	▪ Satu Mare	▪ Vrancea
▪ Bistrița-Năsăud	▪ Kovászna	▪ Iași	▪ Sălaj	
▪ Botoșani	▪ Dâmbovița	▪ Ilfov	▪ Sibiu	
▪ Brașov	▪ Dolj	▪ Maramureș	▪ Suceava	
▪ Brăila	▪ Galați	▪ Mehedinți	▪ Teleorman	

Kart som viser Romanias 41 fylker. De historiske regionene er også inntegnet; Transilvania angitt i grønt, Moldova i rødt, Valakia i blått. Det historiske området Dobruksja utgjør de to østligste fylkene i blå farge.

Forsvars- og utenrikspolitikk

Romania er medlem i Nato^[73]

Romania avvirket obligatorisk førstegangstjeneste i 2006.

Landet har frivillig tjeneste i fem år for kvinner og menn over 18 år.^[74]

Næringsliv

I 1975 ble Romania første land i Øst-Europa som fikk status som mestbegunstiget handelspartner av USA.^[75] Etter at det ble klart at statusen ikke kom til å bli forlenget i 1988, på grunn av Romanias sterke brudd på menneskerettigheter, gjorde Ceaușescu det kjent at Romania ga avkall på den.^[75]

De første ti årene etter kommunistregimes fall var preget av dårlige økonomiske tider. Mange unge rumenere forlot i denne perioden landet for å søke lykken i Vest-Europa. Siden 2000 har imidlertid trenden snudd, og landet har lav arbeidsledighet med inflasjonen under kontroll.

Myntenheten i Romania er leu (flertall: lei). Denne utstedes av sentralbanken, Banca Națională a României. Den rumenske regjeringen hadde opprinnelig et mål om å innføre euro fra 2014, men har forblitt utenfor eurosone.^[76]

Mellom 2007 (da Romania ble medlem av EU) og 2019, fikk landet 26 milliarder euro i subsidier.^[77]

Per 2020 var merverdiavgiften i Romania 19 % (med noen unntak).^[78]

Økonomiske nøkkeltall [79] [80] [81] [82] [83]	2006	% av BNP	2009	% av BNP	2012	% av BNP	2015	% av BNP	Kilder
BNP mrd EUR			116,0		133,6		160,0		IMF
BNP mrd US\$	123,5		168,0		172,0		174,9		IMF, Verdensbanken
BNP/innb US\$	5.811,4		8.220,8		8.560,9		8.956,0		IMF, Verdensbanken
BNP realvekst		7,9		-6,6		0,6		3,9	IMF
Konsumpriser, endring	6,6		5,6		3,3		-0,6		IMF
Renter, 3 mnd	14,8		12,0		9,25		4,25		IMF
Investering mrd US\$ [84]	32,6	26,4	43,5	26,0	46,9	27,3	44,0	24,8	IMF
Arbeidsløshet, % (ILO)	7,1		6,2		6,8		6,9		IMF, Verdensbanken
Eksport mrd US\$ [85]	39,6	32,1	45,8	27,4	64,3	37,5	73,0	40,1	IMF, Verdensbanken
Import mrd US\$ [86]	54,3	44,0	56,6	33,8	72,9	42,4	74,1	41,7	IMF, Verdensbanken
Handelsbalanse mrd US\$ [87]	-14,7	-11,9	-10,7	-6,4	-8,5	-5,0	-1,1	-0,6	IMF, Verdensbanken
Betalingsbalanse mrd US\$ [88]	-12,9	-10,5	-8,2	-4,9	-8,2	-4,8	-2,2	-1,2	IMF, Verdensbanken
Budsjettbalanse, strukturell		-1,8		-6,8		-0,7		-0,2	IMF

Landbruk

I 2018 var Romania Europas største eksportør av levende dyr.^[77]

Samfunn

Største byer

Utdypende artikkel: Liste over byområder i Romania

By	Fylke	Innbyggertall
<u>București</u>	-	1 628 426
<u>Iași</u>	<u>Iași</u>	321 580
<u>Cluj-Napoca</u>	<u>Cluj</u>	318 027
<u>Timișoara</u>	<u>Timiș</u>	317 651
<u>Constanța</u>	<u>Constanța</u>	310 526
<u>Craiova</u>	<u>Dolj</u>	302 622
<u>Galați</u>	<u>Galați</u>	298 584
<u>Brașov</u>	<u>Brașov</u>	283 901
<u>Ploiești</u>	<u>Prahova</u>	232 452
<u>Brăila</u>	<u>Brăila</u>	216 929
<u>Oradea</u>	<u>Bihor</u>	206 527
<u>Bacău</u>	<u>Bacău</u>	175 921
<u>Arad</u>	<u>Arad</u>	172 824
<u>Pitești</u>	<u>Argeș</u>	168 756
<u>Sibiu</u>	<u>Sibiu</u>	155 045

București er Romanias største by og har vært hovedstad siden 1862

Brașov er med sin gamleby og fine beliggenhet ved inngangen til Karpatene en populær turistdestinasjon

Stranden i Constanța gjør at byen er et populært feriested om sommeren

I 2017 hadde Romania 576 sykehus, hvorav 367 var statlige, med til sammen 132 480 senger.^[5] Samme år fantes det 7 047 skoler og andre læresteder, både statlige og private.^[5] I 2018 var Romania rangert som nummer 61 av 180 på en liste av minst korrupte land i verden.^[89]

Kultur

Romania har et rikt kulturliv, basert på at landet ligger i skjæringspunktet mellom Sentral-Europa, Øst-Europa og Balkan. Rumenerne er stolte av sin latinske kulturarv, og er blant annet med i frankofoniens internasjonale organisasjon. Romanias kultur er også påvirket av landets slaviske naboer, den ottomanske perioden, samt ungarerne og tyskerne i Transilvania, Banat og Bukovina.

Unionen mellom Moldavia og Valakia i 1859 ble startskuddet til dannelsen av en nasjonal identitet, godt hjulpet av den kulturvennlige kongen Carol I. Miljøet rundt litteraturselskapet Junimea ble svært viktig for den unge nasjonen, med kulturstorheter som Titu Maiorescu, Ion Creangă, Ion Luca Caragiale og ikke minst Mihai Eminescu.

Første halvdel av nittenhundretallet blir sett på som rumensk kulturs gullalder. Kunstneren Constantin Brâncuși var svært viktig i modernismens fremvekst. Perioden så også en kulturkamp mellom tradisjonister som Lucian Blaga og folk som Eugen Lovinescu, som omfavnet vesteuropeisk kultur.

Flere rumenske kulturpersonligheter valgte å ikke reise tilbake til Romania etter at kommunistene kom til makten, etter andre verdenskrig. Blant disse var Eugen Ionescu, som i eksil i Frankrike var en foregangsmann innen absurd teater. Andre kjente rumenere er Sergiu Celibidache (dirigent for blant annet Berliner Philharmoniker) og filosofen Emil Cioran.

To rumenskfødte amerikanere har vunnet en nobelpris: George Emil Palade vant nobelprisen i medisin i 1974, og Elie Wiesel fikk Nobels fredspris i 1986.

I 2007 var byen Sibiu europeisk kulturhovedstad.

Diplomati

Romantias utenriksdepartement ble stiftet i 1862.^[90]

Den såkalte «Traktaten for vennskap, samarbeid og gjensidig hjelp» med Sovjetunionen, som ble undertegnet 4. februar 1948 og som hadde en gyldighet på 20 år, fastslo at Romania måtte samråde seg med Sovjetunionen i alle saker som angikk utenrikspolitikken.^[91] Dette til tross, var Romania, som hadde anerkjent staten Israel 11. juni 1948, kort tid etter dens opprettelse, det eneste østeuropeiske land som ikke fulgte Sovjetunionen da de avbrøt de diplomatiske forbindelser med Israel etter seksdagerskrigen i 1967.^{[92][93]} Samme år, i januar, hadde Romania opprettet diplomatiske forbindelser med Vest-Tyskland, som det andre land fra Sovjetblokken, etter Sovjetunionen.^{[94][95]}

Oppføring på UNESCOs lister

Verdensarvsteder

Oppføringer på UNESCOs verdensarvliste (World Heritage List), verdens kultur- og naturarvsteder.

- Donaudeltaet
- Horezu kloster
- Malte kirker i nordlige Moldavia
- Landsbyer med befestede kirker i Transilvania: Biertan, Prejmer, Viscri, Dârjiu, Saschiz, Câlnic, Valea Viilor
- Trekirkene i Maramureș
- Dakernes festningsanlegg i Orăștiefjellene
- De historiske delene av Sighișoara
- Gruvelandskapet i Roșia Montană

Mihai Eminescu, nasjonaldikter i Romania og Moldova

Ion Creangă er en av Romanias mest kjente forfattere.

- Urbøkskoger i Karpatene og andre regioner i Europa

Mesterverker i muntlig og immateriell kulturarv

Oppføringer på UNESCOs liste knyttet til aktivt vern av immateriell kultur (Intangible Cultural Heritage). Årstallet angir når det ble listeført hos UNESCO.

- 2005 – Calus-tradisjonen innen spill, parodier, sang og dans
- 2009 – Doina, sanger og melodier
- Horezu keramikk 2012 – Horezu keramikk
- 2013 – Colindat, en gruppe menn går rundt og synger i julen. (Sammen med Moldova)
- 2015 – Dans av gutter og menn
- 2016 – Tradisjonelt veggteppe håndverk. (Sammen med Moldova)

Fotnoter

a. [^] rumensk: *România*

Referanser

- [^] <http://www.ziare.com/stiri/eveniment/romania-si-a-marit-suprafata-la-238-397-kilometri-patrati-1470103>.
- [^] «Primele date provizorii pentru Recensământul Populației și Locuințelor, runda 2021» (PDF).
- [^] «Rezultate definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor – 2011 (caracteristici demografice ale populației)» (PDF). Nasjonalt Statistikkbyrå. Arkivert fra originalen (PDF) 17. juli 2013. Besøkt 4. juli 2019.
- [^] ^a ^b Laura Mitran (4. juli 2013). «Recensământ, date definitive: 86,5% ortodocși, 4,6% romano-catolici, 3,2% reformați, 0,2% ateï». *Ziarul Financiar*. Besøkt 4. juli 2019.
- [^] ^a ^b ^c ^d «Câte biserici avem în România. Numărul lor este de 50 de ori mai mare decât al spitalelor și de trei ori mai mare decât al școlilor». *BusinessMagazin*. Besøkt 6. april 2019.
- [^] ^a ^b «How many Romanians believe in God?». *Romania Insider* (på engelsk). Besøkt 1. oktober 2019.
- [^] «Human fossils set European record». *BBC*. 22. september 2003. Besøkt 21. juni 2007.
- [^] ^a ^b Seim, Jardar (1994). *Øst-Europas historie*. Oslo: Aschehoug. ISBN 8203171699.
- [^] Achim, Viorel (23. januar 2013). «Chapter III. Emancipation». *The Roma in Romanian History*. Central European University Press. s. 87–143. ISBN 978-615-5053-93-1. Besøkt 21. februar 2020.
- [^] Tony Judt: *Reappraisals* (s. 252), Penguin press, New York 2008, ISBN 978-1-59420-136-3
- [^] Leustean, L. (2008). *Orthodoxy and the Cold War: Religion and Political Power in Romania, 1947-65*. Springer.
- [^] Rowland, Richard H. (1986). «Geographical Patterns of the Jewish Population in the Pale of Settlement of Late Nineteenth Century Russia». *Jewish Social Studies*. 3/4. 48: 207–234. ISSN 0021-6704. Besøkt 15. mars 2020.
- [^] ^a ^b IOANID, RADU (1. januar 2004). «The sacralised politics of the Romanian Iron Guard». *Totalitarian Movements and Political Religions*. 3. 5: 419–453. ISSN 1469-0764. doi:10.1080/1469076042000312203. Besøkt 25. april 2020. «.»
- [^] ^a ^b Horváth, Franz Sz (1. januar 2012). «Ethnic Policies, Social Compensation, and Economic Reparations: The Holocaust in Northern Transylvania». *East Central Europe*. 1 (på engelsk). 39: 101–136. ISSN 1876-3308. doi:10.1163/187633012X640180. Besøkt 1. mars 2020.
- [^] Seim, Jardar (3. juli 2017). «Bukovina – historie». *Store norske leksikon*. Besøkt 14. mars 2020.
- [^] Seim, Jardar (9. august 2019). «Moldovas historie». *Store norske leksikon*. Besøkt 14. mars 2020.
- [^] Seim, Jardar (3. januar 2018). «Bessarabia». *Store norske leksikon*. Besøkt 14. mars 2020.
- [^] «Little Entente | Balkan history». *Encyclopedia Britannica* (på engelsk). Besøkt 15. mars 2020.
- [^] Beneš, Eduard (1922). «The Little Entente». *Foreign Affairs* (på engelsk). ISSN 0015-7120. Besøkt 15. mars 2020.

20. ^{a b c} Dau, Mary (1990). *Øst-Europas Hvem hva hvor*. Oslo: Schibsted. ISBN 8251613574.
21. ^{a b c} Deletant, D. (2006). *Hitler's Forgotten Ally: Ion Antonescu and His Regime, Romania 1940-1944*. Springer.
22. ^{a b c} Lorman, Tom (1. februar 2009). «Hitler's Forgotten Ally: Ion Antonescu and his Regime, Romania 1940-1944». *The English Historical Review*. 506 (på engelsk). CXXIV: 239–241. ISSN 0013-8266. doi:10.1093/ehr/cen381. Besøkt 2. mars 2020. «Marshal Ion Antonescu is, perhaps, the most controversial figure in modern Romanian history. That country's leader from 1940 to 1944, he was executed, at the end of the war, for ordering Romania's participation in the German invasion of the Soviet Union, and for crimes against humanity. Even, however, before the post-war Communist regime met its own demise, efforts were underway to secure the Marshal's rehabilitation»
23. ^{a b c} Rozett, Robert; Spector, Shmuel (2013). *Encyclopedia of the Holocaust*. New York: Routledge. ISBN 1-57958-307-5. [with David Cesarani og David Silberklang]
24. ^a Detrez, Raymond (2014). *Historical Dictionary of Bulgaria*. Rowman & Littlefield.
25. ^a Korb, Alexander (1. oktober 2016). «Homogenizing southeastern Europe, 1912–99: ethnic cleansing in the Balkans revisited». *Journal of Genocide Research*. 4. 18: 377–387. ISSN 1462-3528. doi:10.1080/14623528.2016.1236603. Besøkt 2. mars 2020. «In September 1940, Romania was forced to transfer the territory of Southern Dobruja to Bulgaria. Both states agreed in the Treaty of Craiova that 80,000 Romanians had to leave their homes and move north, and 65,000 Bulgarians who lived on Romanian territory were forced to relocate to Bulgaria.»
26. ^a Seim, Jardar (25. februar 2020). «Ion Antonescu». *Store norske leksikon*. Besøkt 16. april 2020.
27. ^{a b} Bloch 1992, s. 320-329.
28. ^{a b} Kaplan, Robert D. «The Antonescu Paradox». *Foreign Policy* (på engelsk). Besøkt 19. april 2020. «Marshal Ion Antonescu's Romania was Adolf Hitler's second-most important Axis ally after Benito Mussolini's Italy (and one might easily consider Antonescu more formidable and useful from Hitler's point of view than Mussolini was). Antonescu contributed 585,000 Romanian troops to the Nazi invasion of the Soviet Union from June to October 1941.»
29. ^a Arad 2009, s. 229.
30. ^a Koch, H. W. (1983). Hitler's 'Programme' and the Genesis of Operation 'Barbarossa'. *The Historical Journal*, 26(4), 891-920.
31. ^a Beevor, Anthony (2012): *The second world war*. Orion Publishing.
32. ^a Bullock, Alan (1957). *Hitler: tyrannen og tyranniet*. Oslo: Aschehoug.
33. ^a Rozett & Spector (2013) s. 14-15
34. ^a Dumitru, D., & Johnson, C. (2011). *Constructing interethnic conflict and cooperation: Why some people harmed Jews and others helped them during the Holocaust in Romania* (<https://doi.org/10.1017/S0960777300000394>). *World Politics*, 63(1), 1-42.
35. ^{a b} Tibon, Gali (3. mai 2016). «Am I My Brother's Keeper? The Jewish Committees in the Ghettos of Mogilev Province and the Romanian Regime in Transnistria during the Holocaust, 1941–1944». *Dapim: Studies on the Holocaust*. 2. 30: 93–116. ISSN 2325-6249. doi:10.1080/23256249.2016.1173338. Besøkt 9. mars 2020. «Between July 1941 and the spring of 1943, some 190,000 Jewish citizens of Romania were deported to Transnistria.»
36. ^a Ioanid 2000, s. vii.
37. ^a Liedtke, Gregory (2. januar 2015). «Lost in the Mud: The (Nearly) Forgotten Collapse of the German Army in the Western Ukraine, March and April 1944». *The Journal of Slavic Military Studies*. 1. 28: 215–238. ISSN 1351-8046. doi:10.1080/13518046.2015.998134. Besøkt 3. mars 2020. «With only three of its nine original armored and motorized divisions remaining, the army group, though joined by the remnants of the shattered 20. Panzer Division transferred from Heeresgruppe Mitte, proved incapable of successfully defending itself against the Soviet Jassy-Kishinev Offensive launched on 20 August. Once the Red Army breached the Axis frontline, the lack of significantly powerful mobile reserves rendered the Germans almost helpless when highly mobile Soviet tank and mechanized units poured through the resulting gaps. As the Axis position collapsed, Romania switched sides and joined the Allies on 23 August.»
38. ^a Gebhardt, J. F. (Ed.). (1996). *Commanding the Red Army's Sherman Tanks: The World War II Memoirs of Hero of the Soviet Union, Dmitriy Loza*. University of Nebraska Press.
39. ^a Zabecki, David T. *The German War Machine in World War II: An Encyclopedia*. ABC-CLIO.

40. ^ Thorpe, Nick (25. oktober 2011). «Romania's ex-king defends war record». *BBC News* (på engelsk). Besøkt 2. mars 2020. «The king's moment of glory came in August 1944, when he requested a meeting with Marshal Antonescu, and demanded his resignation. "What - and leave the country in the hands of a child?" Antonescu retorted. The king uttered a coded phrase, and three soldiers and a captain, listening in the next room, entered and arrested the furious marshal. A provisional government was formed, and an armistice announced - an end to hostilities with Soviet troops who were already pressing towards Romania's borders.»
41. ^ Braham 2004, s. 180.
42. ^ Breitman 1992, s. 197.
43. ^ Fleming 1984.
44. ^ Bartrop, P. R., & Grimm, E. E. (2019). *Perpetrating the Holocaust: Leaders, Enablers, and Collaborators*. ABC-CLIO, s. 279.
45. ^ Kaplan, Robert D. «The Antonescu Paradox». *Foreign Policy* (på engelsk). Besøkt 20. april 2020. «But in Romania proper — Moldavia, Wallachia, and southern Transylvania — Antonescu kept up to 375,000 Jews from local slaughter and transport to death camps in German-occupied Poland. This was something that would likely not have happened had the fascist Iron Guard remained as part of his government in Bucharest; these Legionnaires comprised a paramilitary force that combined extreme anti-Semitism with a radicalized and overtly mystical version of Orthodox Christianity.»
46. ^ Bekes, Csaba; Borhi, Laszlo; Ruggenthaler, Peter; Trasca, Ottmar (30. august 2015). *Soviet Occupation of Romania, Hungary, and Austria 1944/45?1948/49* (på engelsk). Central European University Press. s. 54. ISBN 978-963-386-075-5.
47. ^ «Radio Romania International - The 1948 Education Reform». *Radio Romania International*. Besøkt 10. juli 2020.
48. ^ «Inside the Securitate Archives | Wilson Center». *www.wilsoncenter.org* (på engelsk). Besøkt 10. juli 2020.
49. ^ «11 iunie 1948: Fabricile sunt ale noastre, să le păzim ca ochii din cap!». *Evenimentul Istoric* (på rumensk). 11. juni 2020. Besøkt 12. juni 2020.
50. ^ Stan, Lavinia; Turcescu, Lucian (25. oktober 2007). *Religion and Politics in Post-Communist Romania* (på engelsk). Oxford University Press. s. 22. ISBN 978-0-19-804217-4.
51. ^ «Retragerea trupelor sovietice din România (1958): aspecte obscure». Besøkt 13. august 2018.
52. ^ «IICCMER - Scurt istoric al regimului comunist». *IICCMER* (på rumensk). Arkivert fra originalen 15. august 2019. Besøkt 15. august 2019.
53. ^ Tismaneanu, Vladimir (2002). *Gheorghiu-Dej and the Romanian Workers' Party: From De-Sovietization to the Emergence of National Communism* (på engelsk). Cold War International History Project, Woodrow Wilson International Center of Scholars. s. 11.
54. ^ «Romania». *Romania | Communist Crimes* (på engelsk). Besøkt 15. august 2020.
55. ^ «Cum a pus Ceaușescu o țară întreagă la treabă decretând un concept paradoxal: munca voluntară obligatorie. Sustragerea se pedepsea cu excluderea din partid». *adevarul.ro* (på rumensk). 18. september 2018. Besøkt 3. juli 2019.
56. ^ Tony Judt: *Reappraisals* (s. 260)
57. ^ «DECRET nr.98 din 28 martie 1983 privind regimul aparatelor de multiplicat, materialelor necesare reproducerii scrierilor și al masinilor de scris». *www.cdep.ro*. Arkivert fra originalen 26. juni 2020. Besøkt 26. juni 2020.
58. ^ «From typewriters registered with police to smart phones: changes in Romanian life since 1989». *Star Tribune*. Besøkt 26. juni 2020.
59. ^ Organizations, United States Congress House Committee on Foreign Affairs Subcommittee on Human Rights and International (1987). *Human Rights in Romania and Its Implications for U.S. Policy and Most Favored Nation Status: Hearing Before the Subcommittee on Human Rights and International Organizations of the Committee on Foreign Affairs, House of Representatives, One Hundredth Congress, Second Session, June 24, 1987* (på engelsk). U.S. Government Printing Office. s. 70.
60. ^ a b c «"Decreteei": produsele unei epoci care a îmbolnavit România». *HotNewsRo* (på rumensk). Besøkt 13. august 2018.
61. ^ «Decretul 770/1966 | Legislatie gratuita». *www.legex.ro*. Besøkt 13. august 2018.
62. ^ «Cele mai brutale metode de avort forțat din România decretele lui Ceaușescu. Cum acționa muștarul introdus în vagin». *adevarul.ro* (på engelsk). 7. desember 2015. Besøkt 13. august 2018.
63. ^ Tony Judt: *Reappraisals* (s. 259-60)
64. ^ Hildingson, Kaj (1990). *Øst-Europa*. [Oslo]: Gyldendal. ISBN 8205192715.
65. ^ McGrath, Stephen (25. desember 2019). «Open wounds of Christmas revolution that ousted dictator». *BBC News* (på engelsk). Besøkt 15. august 2020.
66. ^ «Ziua în care PCR a fost adus în sapă de lemn». *jurnalul.ro*. Besøkt 15. august 2020.

67. [^] Hildingson, Kaj (1990). *Øst-Europa*. [Oslo]: Gyldendal. ISBN 8205192715.
68. [^] «Klaus Iohannis sworn in as Romania's President» (<http://www.agerpres.ro/english/2014/12/21/klaus-iohannis-sworn-in-as-romania-s-president-12-40-34>), *Agerpres*, 21. desember 2014. Lest 21. desember 2014.
69. [^] «Romania's next president will not be a MAGA populist after all». *The Economist*. 18. mai 2025. ISSN 0013-0613. Besøkt 19. mai 2025.
70. [^] «Romanian liberal mayor Nicusor Dan wins tense race for presidency». *www.bbc.com* (på engelsk). 19. mai 2025. Besøkt 19. mai 2025.
71. [^] Bildung, Bundeszentrale für politische. «Sozialdemokraten gewinnen Wahl in Rumänien | bpb». *www.bpb.de*. Besøkt 15. desember 2016.
72. [^] «Zoom: România după 30 de ani – Romania literara» (på rumensk). Besøkt 31. mars 2019.
73. [^] «Romanias sjøforsvar til VG: – Vi er kampklare». *VG.no*. 06.03.2022.
74. [^] «Ekspert: Putin tvinger Europa til dette». *TV2.no*. 27.07.2024.
75. ^{^ a b} «Cum a renunțat Ceaușescu la clauza națiunii celei mai favorizate». *www.historia.ro* (på rumensk). Besøkt 7. juni 2020.
76. [^] «Romania hopes to introduce euro in 2014». *HotNews.ro*. 26. januar 2007. Arkivert fra originalen 29. september 2007. Besøkt 19. juni 2007.
77. ^{^ a b} Erizanu, Paula (22. januar 2020). «'A whole sheep for £18': how live exports are hurting farmers in Romania». *The Guardian* (på engelsk). ISSN 0261-3077. Besøkt 22. januar 2020.
78. [^] «VAT IN ROMANIA». *European VAT Desk* (på engelsk). Besøkt 22. januar 2020.
79. [^] IMF Outlook Database (http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2015/02/weodata/weorept.aspx?sy=2006&ey=2015&scsm=1&ssd=1&sort=countr y&ds=.&br=1&c=512%2C668%2C914%2C672%2C612%2C946%2C614%2C137%2C311%2C962%2C213%2C674%2C911%2C676%2C193%2C548%2C122%2C556%2C912%2C678%2C313%2C181%2C419%2C867%2C513%2C682%2C316%2C684%2C913%2C273%2C124%2C868%2C339%2C921%2C638%2C948%2C514%2C943%2C218%2C686%2C963%2C688%2C616%2C518%2C223%2C728%2C516%2C558%2C918%2C138%2C748%2C196%2C618%2C278%2C624%2C692%2C522%2C694%2C622%2C142%2C156%2C449%2C626%2C564%2C628%2C565%2C228%2C283%2C924%2C853%2C233%2C288%2C632%2C293%2C636%2C566%2C634%2C964%2C238%2C182%2C662%2C453%2C960%2C968%2C423%2C922%2C935%2C714%2C128%2C862%2C611%2C135%2C321%2C716%2C243%2C456%2C248%2C722%2C469%2C942%2C253%2C718%2C642%2C724%2C643%2C576%2C939%2C936%2C644%2C961%2C819%2C813%2C172%2C199%2C132%2C733%2C646%2C184%2C648%2C524%2C915%2C361%2C134%2C362%2C652%2C364%2C174%2C732%2C328%2C366%2C258%2C734%2C656%2C144%2C654%2C146%2C336%2C463%2C263%2C528%2C268%2C923%2C532%2C738%2C944%2C578%2C176%2C537%2C534%2C742%2C536%2C866%2C429%2C369%2C433%2C744%2C178%2C186%2C436%2C925%2C136%2C869%2C343%2C746%2C158%2C926%2C439%2C466%2C916%2C112%2C664%2C111%2C826%2C298%2C542%2C927%2C967%2C846%2C443%2C299%2C917%2C582%2C544%2C474%2C941%2C754%2C446%2C698%2C666&s=NGDPD%2CNGDPDPC%2CNID_NGDP%2CPCPIPC%2CFLIBOR6%2CLUR%2CBCA%2CBCA_NGDPD&grp=0&a=&pr.x=42&pr.y=12) - framskrivninger 2006-2015. Besøkt september 2017.
80. [^] IMF Ch IV Report 2017 (<http://www.imf.org/~/media/Files/Publications/CR/2017/cr17133.ashx>)
81. [^] IMF Ch IV Report 2012 (http://www.imf.org/~/media/Websites/IMF/imported-full-text-pdf/external/pubs/ft/scr/2012/_cr12290.ashx)
82. [^] IMF Ch IV Report 2010 (http://www.imf.org/~/media/Websites/IMF/imported-full-text-pdf/external/pubs/ft/scr/2010/_cr10227.ashx)
83. [^] IMF Ch IV Report 2008 (http://www.imf.org/~/media/Websites/IMF/imported-full-text-pdf/external/pubs/ft/scr/2008/_cr08208.ashx)
84. [^] Investeringer i % av BNP (<https://data.worldbank.org/indicator/NE.GDI.FTOT.ZS?locations=RO>), og i US dollar (<https://data.worldbank.org/indicator/NE.GDI.FTOT.CD?locations=RO>) - Data, Verdensbanken. Besøkt september 2017.

85. [^] Eksport i % av BNP (<https://data.worldbank.org/indicator/NE.EXP.GNFS.ZS?locations=RO>), og i US dollar (<https://data.worldbank.org/indicator/NE.EXP.GNFS.CD?locations=RO>) - Data, Verdensbanken. Besøkt september 2017.
86. [^] Import i % av BNP (<https://data.worldbank.org/indicator/NE.IMP.GNFS.ZS?locations=RO>), og i US dollar (<https://data.worldbank.org/indicator/NE.IMP.GNFS.CD?locations=RO>) - Data, Verdensbanken. Besøkt september 2017.
87. [^] Handelsbalanse i % av BNP (<https://data.worldbank.org/indicator/NE.RSB.GNFS.ZS?locations=RO>), og i US dollar (<https://data.worldbank.org/indicator/NE.RSB.GNFS.CD?locations=RO>) - Verdensbanken. Besøkt september 2017.
88. [^] Betalingsbalanse i % av BNP (<https://data.worldbank.org/indicator/BN.CAB.XOKA.GD.ZS?locations=RO>), og i US dollar (<https://data.worldbank.org/indicator/BN.CAB.XOKA.CD?locations=RO>) - Verdensbanken. Besøkt september 2017.
89. [^] e.V, Transparency International. «Corruption Perceptions Index 2018». www.transparency.org. Arkivert fra originalen 27. april 2019. Besøkt 15. august 2019.
90. [^] «Arhiva diplomatică | Ministry of Foreign Affairs». www.mae.ro. Besøkt 18. juli 2020.
91. [^] «150 de ani de diplomație românească modernă (1862 - 2012) | Ministry of Foreign Affairs». www.mae.ro. Besøkt 18. juli 2020.
92. [^] «Romania - Soviet Union and Eastern Europe». countrystudies.us. Besøkt 18. juli 2020.
93. [^] «Ceausescu and the Six-Day War: The View from Washington and London | Wilson Center». www.wilsoncenter.org (på engelsk). Besøkt 18. juli 2020.
94. [^] Brădățeanu, V. «Cum au fost stabilite relații diplomatice cu R.F.G. | Agenția de presă Rador» (på rumensk). Besøkt 18. juli 2020.
95. [^] «Romania - West Germany». countrystudies.us. Besøkt 18. juli 2020.

Litteratur

- Bloch, Michael (1992). *Ribbentrop*. New York: Crown Publishers. ISBN 0517593106.
- Braham, Randolph. L (2004). «Rescue operations in Hungary: Myth and reality». *East European Quarterly*. XXXVIII (2): 173–203.
- Breitman, Richard; Aroson, Shlomo (1992). «The End of the "Final Solution"?: Nazi Plans to Ransom Jews in 1944». *Central European History*. 2 (på engelsk). 25: 177–203. ISSN 1569-1616. doi:10.1017/S0008938900020318. Besøkt 28. september 2019.
- Fleming, Gerald (1984). *Hitler and the final solution* (på engelsk). Berkely: University of California Press.
- Ioanid, Radu (2000). *The Holocaust in Romania*. Chicago: Rowman & Littlefield. [foreword by Elie Wiesel]
- Naterstad, Svanhild (2012). *Romania*. Oslo: Akademika. ISBN 9788232100064.

Eksterne lenker

- (en) [Romania](#) – kategori av bilder, video eller lyd på [Commons](#)
- (en) [România](#) – galleri av bilder, video eller lyd på [Commons](#)
- (en) [Romania](#) hos Wikivoyage
- De rumenske turistmyndighetene (<https://web.archive.org/web/20070625013402/http://www.romaniatravel.com/index.php>)
- Den norske ambassaden i București (<http://www.norvegia.ro/>)
- Romania i The European Digital Library Treasures (https://web.archive.org/web/20070510044945/http://libraries.theeuropeanlibrary.org/Romania/treasures_en.xml)
- Romaniareiser.com (<http://www.romaniareiser.com>) Arkivert (<https://web.archive.org/web/20071217203746/http://www.romaniareiser.com/>) 17. desember 2007 hos Wayback Machine.
- (no) [Statistikk og andre data om Romania](#) (<https://fn.no/Land/Romania>) i FN-sambandets nettsted